

SPREKEND II

"Tòch waren we blij!"

Sijgje Dijkstra

"Met zo'n vijftig mensen hadden we onze eerste dienst na de Vrijmaking als gereformeerde kerk van Amsterdam-Zuid gehad, ergens in een armoedig zaaltje. Op weg naar huis kwamen we de honderden mensen tegen uit onze vroegere 'eigen' kerk. Toen hebben we ons wel afgevraagd of wij nu echt de ware kerk vastgehouden hadden. Maar ook toen waren we toch blij dat we ons hadden vrijgemaakt. Er was een stille vreugd, omdat we bewaard gebleven waren bij de weg van de Here en trouw konden blijven aan onze belijdenisbeloften. Een heel diepe ervaring." De heer en mevrouw Feenstra uit Amersfoort weten waar ze over praten: ze hebben zelfs op twee plaatsen de Vrijmaking meegemaakt.

Tijdens en na de oorlog woonden de Feenstra's in Amsterdam-Zuid. Daar werden bij de kerkeraad bezwaarschriften ingediend tegen de gang van zaken op de synode. Vooral de leer van de veronderstelde wedergeboorte en het feit dat de synode juist in oorlogstijd die leer tot kerkleer verhief, riepen verzet op in de gemeente. Eind maart 1945 verwierp de kerkeraad van Amsterdam-Zuid een voorstel van zeventien ouderlingen om de ambtsdragers van de binding aan de leeruitspraken van de synode ontslagen te houden. De kerkeraad sprak echter uit dat men zich 'tevreden zou houden' met de uitspraken van de synode. Zes ouderlingen maakten zich toen vrij. Gelukkig hadden de bezwaarden in die grote gemeente van vijfduizend zielen elkaar inmiddels gevonden.

Feenstra vertelt: "Hoewel wij toen ondergedoken zaten in Loosdrecht, hebben we toch in een brief aan de kerkeraad geschreven dat we ons níet tevreden konden houden met de besluiten van de synode en ons stelden onder opzicht en tucht van het trouw gebleven deel van de kerkeraad. In mei 1945 hielden we onze eerste dienst in Amsterdam, niet in de grote Schinkelkerk maar in een armoedig zaaltje, ergens één hoog, met een student, Faber, als voorganger en een hoed als collectezak. Met die vijftig man in dat zaaltje waren wij gereformeerde kerk van Amsterdam-Zuid gebleven!" In Loosdrecht, waar het echtpaar de laatste maanden van de oorlog ondergedoken was bij de familie van mevrouw Feenstra, verliep de Vrijmaking heel anders. Tijdens een puur synodale preek werd als tussenzang Psalm 79:4 opgegeven. De gemeente werd gevraagd de eerste regel van die psalm anders te zingen: 'Gedenk niet meer aan 't kwaad dat zij bedreven'. Uit de preek werd duidelijk dat dat 'zij' moest slaan op professor Schilder en de zijnen. "Toen zijn we met de hele familie de kerk uitgelopen. Nog twee gezinnen hebben zich daar vrijgemaakt, en met dat groepje liepen we vanaf april 1945 elke zondag naar Hilversum."

Kraambezoek

"Zouden we het moeten overdoen, dan zouden we zeker weer deze keus maken. Het was toen beslist niet makkelijk. We waren in 1942 getrouwd, hadden net onze oudste zoon gekregen. Het was oorlog, dus we waren bezig met wat we die dag moesten eten, met de vraag of we wel levend uit deze oorlog zouden komen, al hebben we ook daarin heel duidelijk Gods zorg mogen zien. Eigenlijk hadden we helemaal geen tijd voor andere dingen, iedereen had meer dan genoeg aan z'n eigen problemen. Het is voor ons dan ook nog steeds onbegrijpelijk dat de synode nog in de oorlog een beslissing genomen heeft ondanks de vele verzoeken om uitstel. Maar toen eenmaal de leer van de veronderstelde wedergeboorte tot leer van de kerk was verheven, konden we ons daar niet bij neerleggen.

De ouderling die bij ons op kraambezoek kwam toen onze oudste geboren werd, had tien kinderen. Hij wist van die tien niet of ze in Gods verbond opgenomen waren en in de hemel zouden komen als ze op dat moment zouden sterven. Dat was triest! We wisten dat we een keus moesten maken, een beslissing voor onszelf en voor ons nageslacht moesten nemen: of de kerk van binnenuit proberen te reformeren, of deze kerk verlaten." Al snel werd duidelijk dat van reformatie van de kerk toen geen sprake kon zijn. De synode ging door met haar werk, volhardde in haar besluiten over de leer en de schorsing van onder anderen professor Schilder. Gekozen werd voor vrijmaking. "God heeft ons heel duidelijk geleid in deze keus", zegt het echtpaar nu.

Avondmaalsstel

De kerk heeft in de tijd na de Vrijmaking wel geleerd om alles van God te verwachten. Zo moest het kerkelijk leven in het hele land van de grond af worden opgebouwd, met een paar predikanten en een handjevol studenten voor bijna honderdduizend leden. Ook op materieel gebied waren de vrijgemaakte kerken niet rijk: bijna alle kerkgebouwen waren in bezit van de synodale kerk. In Amsterdam heeft de kerk een brief gestuurd aan de synodale kerkeraad, waarin ze

aanspraak maakte op de kerkelijke goederen.

Feenstra, laconiek: "We deden dat vooral omdat zo'n aanspraak misschien in de toekomst nuttig zou zijn. Want wat moesten we toen met die grote kerk? We kregen een briefje terug van de kerkeraad: 'We delen uw mening in dezen niet.' Verder niets." Zijn vrouw: "Daarna hebben we ons zilver maar ingeleverd voor een nieuw avondmaalsstel. Toen konden we echt niet voorzien dat onze kerken zo gezegend zouden worden!"

Genade

Feenstra: "Vroeger zat ik met mijn familie in dezelfde kerk. Vlak na de Vrijmaking waren de verschillen in levensstijl natuurlijk ook nog maar klein. Nu zijn ze verbaasd als ik zeg dat we elke dag uit de Bijbel lezen, geloven dat de Dordtse Leerregels gegrond zijn op Gods Woord en dat we elke zondag twee keer naar de kerk gaan! Er is een enorme afstand gekomen tussen de twee kerken. Wij hebben in ons leven de rijkdom van de belijdenis leren zien. Er is in de synodale kerk maar weinig kennis van de belijdenisgeschriften meer. Je merkt dat het geloof van veel mensen in die kerk niet gevoed wordt. Zo dwalen ze maar al te gemakkelijk af en verliezen ze het zicht op een gelovig leven." De opmerking die steeds gehoord wordt als er iets nieuws wordt ingevoerd in onze kerken, dat 'het' bij de synodalen ook zo begonnen is, vindt Feenstra dan ook niet terecht. "Het al dan niet staan bij het zingen of aanhoren van de geloofsbelijdenis in de kerk heeft niets te maken met de inhoud van ons geloof!"

"Mijn ouders vonden het verschrikkelijk toen wij ons vrijmaakten, ze verweten ons dat wij braken met de kerk. Ik was de enige van de familie. Later zeiden ze dat ze bij ons het meeste terugvonden van het gereformeerde gezin. Je merkt dat, zoals God gezegd heeft, het geloofsleven verdwijnt na het derde of vierde geslacht als het geloof geen voeding krijgt. God is met ons een genadige weg gegaan, wij zijn bewaard gebleven bij de belijdenis overeenkomstig zijn Woord."

"Dat zou ik ook willen meegeven aan de jongere lezers: probeer veel te lezen, ook over de belijdenisgeschriften, desnoods elke avond een klein stukje. Bewust meeleven met wat er in de kerk gebeurt, is ook heel belangrijk, probeer voor jezelf duidelijk op een rijtje te zetten waarom je vrijgemaakt bent." Zijn vrouw vat het kernachtig samen: "Jezelf funderen in je geloof, dat is het belangrijkste."